

Leader Folkungaland

För landsbygden framåt!

Mer än
bio på bio

Föreningar
förenades

Välkommen till vår nya tidning Leader Folkungaland!

INNEHÅLL

Leader Folkungaland startade upp sin verksamhet 2008. Vi var en av de första föreningarna som bildades under programperioden 2007-2013 som en del av EU:s politik för att utveckla landsbygden. I hela Sverige har bildats 63 Leaderområden. Alla områdena har utvecklat en väl förankrad strategi för inriktningen av de utvecklingsprojekt som prioriterats i respektive område. Vårt område består av kommunerna Linköping, Mjölby, södra delen av Motala och västra delen av Norrköping. Det beslutande organet i Leader Folkungaland för att bevilja stöd till projekt utgörs av LAG (Local Action Group), där respektive kommun har en politisk representant, en från näringslivet och en från den ideella sektorn.

Vi är nu i avslutningsfasen av programperioden och LAG tog de sista projektbesluten i höstas. Vi har under de här 5 åren varit med att stötta 124 projekt med ett totalt projektvärde av ca 70 milj.

Varför tidningen Leader Folkungaland?

Vi vill dels ge en tidning till våra medlemmar men vi vill också att tidningen ska fungera som ett informationsblad för alla som är med och engagerar sig i vår landsbygdsutveckling.

Vi ser också tidningen som ett informationsverktyg inför utvecklingen av EU:s nya programperiod CLLD (Community Local Led Development) som ska implementeras från 2015 och pågå till 2020. Här står vi inför nya utmaningar med formeringar av nya verksamhetsområden. Vi ska lokalt utveckla väl förankrade nya strategier för projektstöd. Vi ska utveckla vårt kansli på Vreta Kluster. Vi ska se till att de medel som tilldelas får en stor verkningsgrad i utvecklandet av våra bygder.

I det första numret av vår nya tidning presenterar vi ett axplock av genomförda projekt samt en presentation av vår organisation. Målsättningen är att kunna ge ut 3 tidningar om året, de två första i innevarande programperiod!

Tänk till - känn efter! Välkommen om du har en egen idé!

Ulf Gustafsson
ORDFÖRANDE FOLKUNGALAND

- 4 LINKÖPING/SLAKA
Krafttag ledde till inspiration
- 5 LINKÖPING/VRETASLINGAN
Årets Leader 2012
- 6 MJÖLBY/VÄDERSTAD
Föreningar förenades
- 7 MJÖLBY/SKÄNNINGE
Mer än bio på bio
- 8 NY PÅ LANDET
Årets Leaderprojekt också Sveriges bästa?
- 9 NY PÅ LANDET
Vi vill lära oss Sverige!
- 10 MOTALA/NYCKELBY
Hästen som terapeut
- 11 MOTALA/FORNÅSA
Magasin blev museum
- 12 NORRKÖPING/KIMSTAD
Leader leder till centrum
- 13 NORRKÖPING/KIMSTAD
Bieffekt bidrar till besöksnäring
- 14 RÖSTER OM LEADER
- 15 LOCAL ACTION GROUP

Leader vill stödja lokala utvecklingsprojekt på landsbygden. Många människor arbetar ideellt för den egna bygdens bästa och denna oavlönade arbetsinsats är grunden i Leader-projektet. Du kan söka Leader-stöd om du har en idé som du tror kan utveckla din bygd.

Recept på ett bra projekt

1

Skörda en lokal idé som har djupa friska rötter. Välj en som kan gynna en bestående utveckling för bygden.

2

Smaka av för att försäkra dig att idén kan vara till nytta för många och öppen för alla intresserade.

3

Ställ idén att mogna ett par veckor. Nattetid under sömn utvecklas den bäst. Du känner när idén har fått rätt konsistens.

4

Gå samman med andra som känt doften. Diskutera vad ni vill göra och hur. Vilka aktiviteter ska ni gärna med?

5

Läs vår strategi och lär er vad Leadermetoden innebär.

6

Presentera anrättningen för oss. Vi hjälper er att blanda ingredienserna i rätt mängd.

7

Ställ fram engagemang, vilja, arbetslust, kreativitet och motivation. Blanda inget än.

8

Ansök.

Krafttag ledde till inspiration

Projektet Slaka Kulturkraft har tagit ett helhetsgrepp på det lokala kulturarvet som skulle levandegöras, vårdas och vid behov restaureras.

Området kring Lambohovs säteri och Slaka kyrkby samt sådant som områdets musikskatt har berörts.

– Projektet tydliggjorde områdets kulturella värde för kommunen och den potential det har som rekreations- och besöksområde, säger Lena Olsson, projektledare.

– En grupp arbetar idag vidare med vandringsleder mellan Slaka och Tinneröområdet i gott samarbete med Linköpings kommun och stiftsförvaltningen. Marie Länne Persson håller i Slaka-musiken. Gruppen ”Balladforum” träffas regelbundet och dansar till musik nedtecknad i Slaka. Äppellunden hålls vid liv och vårdas med beskärning, lieslätter och liknande.

– Hanekinds scoutkår fortsätter med nya krafter renoveringen av scoutstugan, säger Peter Lundberg som är en av de lokala eldsjälarna. Landshövdingen kommer på besök i april. En informationskylt om bygden finns nu vid Hembygdsgården.

Lena och Peter är överens:

– Flera blev medvetna om och inspirerades av utvecklingsmöjligheterna. Det har också gett inspiration till att fortsätta.

Lena Olsson, projektledare

Kulturkraft Slaka är idag en del av Slaka hembygdsförening och har en egen hemsida. Man fortsätter att hålla kontakterna med Linköpings kommun för att området med säteriet och kyrkbyn ska bevaras och utvecklas inför framtiden. Hembygdsföreningen har köpt fastigheten med hembygdsgården.

Peter Lundberg

Marie Länne Persson håller i Slaka-musiken

Staffan Johansson från skidklubben och Mats Isaksson från golfklubben

Årets Leader 2012 - Vretaslingan

Varför inte åka skidor på golfbanan under vintern?
Att utnyttja marken när den inte används för att få en
året-runt-anläggning överträffade drömmarna.
Golf + skidor = besöksnäring.

Att åka skidor på Vretas golfbana är faktiskt inte något nytt. Golfbanan byggdes 1989 och redan från början fanns skidåkning vintertid. Några milda vintrar fick detta att ebba ut. För att göra en lång historia kort så fann golf och skidor varandra igen. Golfklubben ville ha en året-runt-anläggning och skidåkarna ett spår.

– Sen var det ekonomin och där kom Leader in, berättar Staffan Johansson från skidklubben och Mats Isaksson från golfklubben.

– Hur vrider man en investering i konstsnö till besöksnäring... det kunde bli tungt, men när vi såg resultatet...! Från år ett fick vi springa ifatt för efterfrågan var större än vi trott. Spåravgiften avlägs i en automat som vi hyr, det har funkade jättebra. Golfshopen har inrymt skiduthyrning vintertid.

– Det har varit ett bra samarbete med Folkungaland. Det har varit mycket jobb, men vi har fått hjälp hela tiden. Å andra sidan var pengarna från Leader helt avgörande.

– Utnämningen Årets Leader är ett stort erkännande.

Spåravgiften avlägs i en automat

Facit för projektet: 25 000 besökare förra vintern, 6 december till början av april. 15 000 i år, trots en mycket sen och kort säsong. Skidkursens 30 platser fylldes på 2 dagar. Två årsanställda på banan och restaurangpersonal. Fyra årsanställningar har det hunnit bli... än så länge. Studiebesök kommer för att se och lära av konceptet.

Kent Kärrlander och Peter Emilsson

Väderstad har fått ett lyft på många sätt och föreningarnas samverkan likaså. Byalaget och idrottsklubben VIK arbetade tillsammans.

– Personkemin är viktig, säger projektledaren Peter Emilsson. Man måste komplettera varandra. Det är viktigt att få rätt kompetenser. Staffan Rockler var en av dessa. Han är både snickare och fotbollsintresserad.

–Konstgräsplanen är ett jättelyft för fotbollsföreningen. Det lyser här helgdag som vardag och vi kan behålla våra lag.

Idag finns också ett nytt hus vid Änga festplats.

– Dackeskolans elever på byggprogrammet jobbade två dagar i veckan. De ritade huset och utförde det praktiska arbetet. De har gjort det jättebra! På huset sitter en skylt med att de har uppfört det.

– Det framgår att för kommunens insatta pengar har man fått ut väldigt mycket, säger Kent Kärrlander från byalaget. Det är 7-8 gånger insatt kapital.

– Det här har stärkt föreningssamverkan i byn. Resultatet blev att slå ihop byalag och hembygdsförening.

Föreningar förenades

I Väderstad lades konstgräs på fotbollsplanen och vid dansbanan Änga byggdes ett hus, en serviceanläggning med toaletter av Dacke-skolans elever.

Fotbollsplanen med konstgräs

Konstgräsplanen är för 7-mannafotboll. Målet var att möjliggöra ökad fotbollsaktivitet samt få en ökad breddverksamhet på idrottsplatsen. Konstgräsplanen är lagd av specialister på just detta. För andra arbeten har man använt lokala företagare.

Dansbanan Änga

Serviceanläggningen som byggts av Dackeskolans elever

Mer än bio på bio

Biografen i Skänninge var nedläggningshotad och därmed riskerade hela lokalen att stängas. Det är mer än bara bion som räddats med projektet att införa digital teknik.

– Vi har hittills kört 600 digitala filmföreställningar, berättar projektledaren Tobias Andersson. Leadermedlen har varit avgörande. Biografen hade lagts ned och lokalen hade stängts även för övrig verksamhet.

Teateruppsättningar, föreningar och företag som håller större möten, barnkalas, knattebio och så vidare hålls i lokalerna.

– Man har räddat långt ifrån bara den kommersiella bion. Vi har ökat biopubliken med 50 % samt värdet av att bo i och att besöka Skänninge. Det är en rätt stor publik från Vadstena och enstaka kommer från Motala. Vi kör ett antal filmer som inte ges i Linköping och reprisvisningar.

– Vi har också visat inspelad teater här. Alla biografer körde den samtidigt som en riktig föreställning. Det är en skattefinansierad verksamhet som blir tillgänglig för flera. Vi tar inte heller publik från ordinarie föreställningar eftersom vår publik har för långt att åka till teatern.

Tobias Andersson

Biografen byggdes 1957. Första året hade man 25 000 besökare. Biograf föreningen GalaXen har idag 350 medlemmar. 2013 var det 5 800 besökare bara på bion. Med övriga aktiviteter i lokalen, däribland knattebio, beräknas antalet besökare till 10 -12 000 per år.

Kiosken är viktig på bio.
Här finns naturligtvis också popcorn.

Årets Leaderprojekt också Sveriges bästa?

Vikingstads hembygdsgård. Från vänster: Göran Nilseryd, Anita Johansson, Marianne Danielsson Ulla Eliasson, Veine Nilseryd och Gunnar Månson

Foto: Jeanette Ullén

Naturen som inspirationskälla med tema Vinter med Civilförsvaret

Nosa på landsbygden med Rejmyre Byråd den 23 Aug 2012

Besök hos Hultabygdens Kretslopps-förening med tema Boplattform den 6 Juli 2013.

Integrationsprojektet Ny På Landet blev en succé. Utlandsfödda skulle få lära känna hur det är att leva och bo utanför de större orterna eller städerna. Möten mellan landsbygdsboende och invandrare var en central del i projektet.

Projektet hade tre plattformar: jobb, bo och leva. De bestod av många olika aktiviteter. Man vände sig till föreningar på landsbygden, hembygdsgårdar, idrottsklubbar med flera, för att få kunskap och information om livet på landet samt för att delta i någon eller några av dessa föreningsaktiviteter.

Dulqad IK, en somalisk förening från Linköping har genomfört alla tre aktiviteter i projektet i samarbete med Vikingstads hembygdsgård: "Nosa på landsbygden", "Bo-plattform" och "Vi vänder på steken" där man även samarbetade med Missionskyrkan i Vikingstad.

– Vi var i trädgården på hembygdsgården, berättar hembygdsgårdens. Vi gjorde också en kul och uppskattad utflykt till en gård. Det var roligt när de var här för de, särskilt barnen, var så nyfikna och frågade mycket. De är välkomna tillbaka när vi har grejer här till exempel under marknaden. När det inte bara är vi så kan det bli flera att möta.

Inom projektet fanns även delprojektet "Vi vänder på steken" som blev både en recepttävling och en bok. Den stora avslutade festligheten blev i sig ett kvitto på att mat förenar.

Ny På Landet är årets Leaderprojekt inom Leader Folkungaland och kommer att nomineras nationellt som årets integrationssatsning på landsbygden.

Ny På Landet startade som ett stort samverkansprojekt med de tre Leaderområdena, Leader Folkungaland, Leader Gränslandet och Leader Sommenbygd. Det var ett tvåårigt projekt som pågick till och med 2013.

Vi vill lära oss Sverige!

Muneer Danyal Youkhana, Vera Mounir Daniel och Nadaa Yousef Mikail är kristna irakier. Svenska språket är en guldnyckel för dem.

Succén Ny På Landet är redan igång med nästa del. Nytt för fortsättningen är att man arbetar med teamledare som deltagit i första delen. Naturen som inspirationskälla är ett tema som löper över året.

Årstiderna är en viktig del att lära sig. Klimatet och vädret kan bli en chock för den som kommer från varmare områden. I Sverige pratar man gärna om vädret. Bara det kan vara en märklig sak för nyanlända. Hur klär man sig för olika väder och aktiviteter? Vad är viktigt att tänka på när man är i skogen? Hur är det att åka skidor? Midsommar, vad är det och hur firar man den? Vad kan man plocka och äta? Vilka djur finns det i Sverige?

Två av teamledarna är från Irak. Vera Mounir Daniel och Nadaa Yousef Mikail. Familjen som är katoliker säger att svenska språket är en guldnyckel för dem. Pappan, Muneer Danyal Youkhana, deltar inte i projektet utan ägnar sig åt att själv lära sig språket genom att läsa böcker på svenska. Han har läst över 320 hittills. Frun Nadaa har jobbat för Röda Korset i Berga sedan 2010.

– Vi vill öka vår svenska och svenskhet för en bättre anpassning och integration.

Deltagandet i Ny På Landet är ett sätt att lära sig mer och möta nya människor.

Nadaa Yousef Mikail i skidbacken

Den andra delen av projektet pågår till 31 december 2014 och sträcker sig endast inom Leader Folkungaland. Verksamheten kommer att fokusera på natur och friluftsliv, recepttävling med tema efterrätter vid högtid och fest samt föreningsliv. Integrationschekkar finns att söka för att mobilisera, inspirera och stimulera till integration på landsbygden.

Vera Mounir Daniel i skidbacken

Projektledaren Margareta Forsberg med sin häst

Hästen som terapeut

Sysselsättning med hästen som hjälpmedel för unga vuxna med psykisk ohälsa, heter ett projekt som genomförts i samarbete mellan Motala kommun och Stall Nyckelby. Det har blivit mycket omtalat för sina goda resultat.

Stall Nyckelby arbetar med flickor som har problem. Projektledaren Margareta Forsberg, ridskolechef, har arbetat med ungdomar i snart 30 år. Hon är ridinstruktör och diplomerad stressterapeut.

– Vi fick en möjlighet att testa det här och få ett samarbete med Motala kommun, berättar hon.

– Jag tyckte Christer Hederberg* på Leader Folkungaland var jättebra och sporrade så vi gjorde större än tänkt från början. Christer var en frisk fläkt. Man kände att han var med.

– Vi har fått det stöd vi behövt från andra på kontoret. De har varit jättegulliga när man kommit och frågat. Vi var ju helt novisa från början.

– Vi har kunnat fortsätta. Min roll är att peppa tjejerna. Ett av Margaretas mål är att komma igång med att hålla utbildning i det här för andra som är intresserade så att de också kan bedriva sådan här verksamhet, att coacha dem som vill starta upp och att förmedla den här modellen.

* Christer Hederberg var tidigare ordförande i Leader Folkungaland.

På flera sk HVB-hem har man utformat vården med olika former av natur- och djurinslag. Motala kommun ville pröva detta på hemmaplan och Stall Nyckelby sökte nya möjligheter för att utveckla sin verksamhet. Det har lett till mycket positiva resultat. En del av deltagarna har bytt en destruktiv isolering mot ett liv med arbete och familj.

Magasinet som blev hembygdsmuseum

Magasin blev museum

Bengt Petersson och Margareta Andersson

Ur rapporten: "Sedan några år äger ett generations-skifte rum i Fornåsa med omnejd och unga familjer med barn flyttar in. Vi har mött stort intresse från dem med frågor om bygdens historia och leverne. Detta lägger grunden för en fortsatt utveckling och förmedling av Fornåsa och föreningsverksamhet."

Hembygdsföreningen i Fornåsa ville få till ett hembygdsmuseum genom att inreda magasinet bredvid den före detta affären nedanför kyrkan. Sammanhållningen i byn har stärkts och vi-känslan har ökat.

– Vi började med magasinet 2012 och det var färdigt till sommaren 2013, berättar projektledaren Margareta Andersson. Många ville hjälpa till med att restaurera magasinet så det var rent av trångt ibland. Bengt Petersson var arbetsledare vid renoveringen.

– Projektpengar har använts till skyltar också, berättar han och visar en av dem.

Magasinet är idag ett välordnat museum med många lokala föremål. Där finns till och med vägs skyltar som stått vid järnvägen, innan den lades ner i början av 1960-talet. På loftet finns fack med olika föremål samlade efter teman som skola, tvätt och byk och en damfrisering från 1970-talet. Många av magasinets föremål har legat i ett närbeläget stall, men sedan har det strömmat in från många håll.

– Det svåra nu är att man måste säga stopp, säger Margareta. Finns det tio av något så behövs inte den elfte och sakerna måste också ha anknytning hit.

– Vi är väldigt nöjda med samarbetet med Folkungaland. Det hade heller inte blivit något museum utan dem.

Varuautomaten fungerar fortfarande.
På loftet.

Leader leder till centrum

Projekt genom Leader Folkungaland kan tillsammans lyfta en hel ort. I Kimstad har man tagit vara på den möjligheten. 14 projekt har gett resultat. Bland annat planeras för ett nytt centrum.

Göran Sarring som bland annat varit projektledare för Kimstads framtid visar området Kvarnparken vid Älvås kraftstation som bidrar till utvecklingen mot att göra Kimstad mer attraktivt.

- Vi vill göra området till rekreationsområde, berättar han. Kommunen tog sen över projektet. Det ska bli en härlig plats för alla.
- Vi ska göra grejer som syns.

Syns det så finns det och är det bra saker får orten en ökad attraktionskraft. Får man fler att flytta hit så gynnar det alla.

- Vi vill bygga ett helt nytt centrum, bygga på rätt sätt för rätt behov. Cultural planning pågår än. Vi ligger kanonbra till och har vår pendeltågstation.

En del arbetstillfällen har det också blivit genom projekten som grävning och transport vid bygget av lekplatsen.

- Det finns många enmansföretagare här och ostlänken kommer ge gott om jobb. Sen kommer besöksnäringen ge mer som med boende och mat. Många kan dras med.
- Vi vill att det ska bli ett levande samhälle!

Göran Sarring vid platsen man vill ha Kimstads nya centrum på

Projekt genom Folkungaland lyfter Kimstads attraktionskraft och banar väg till en positiv utveckling. De 14 projekt som har startats på orten har även handlat om skolmuseum, besöksnäring, lekplats, fiskodling, hundklubb med agilitybana, damfotboll med mera.

Udden vid Kvarnparken

Kimstads station

Bieffekt bidrar till besöksnäring

Jonas Lagander bredvid visningsbigården

Bygdebolaget i Östra Folkungaland har fått sitt namn eftersom de här bygderna tillhör östra delen av Leader Folkungaland. Det finns även empiriskt material som tyder på att folkungaätten haft medlemmar boendes i Kimstad...

Projektet Bygdebolaget i Östra Folkungaland syftar till att samla alla intressenter till orterna Kimstad, Skärblacka, Skärkind och Norsholm. I fokus finns turistnäringen.

Man vill skapa en gemensam destination som Bråvikslandet i Norrköpings kommuns östra del.

– Kimstad är idag inte en plats man besöker, men här finns mycket.

Trakten är underskattad. Jonas räknar upp naturupplevelser med sådant som bävvar, kulturmärken och annat. Man kan mest kliva ur bilen så finns där nåt spännande. Genom att utveckla och knyta ihop blir det så mycket mer.

– Lövsstad slott och Göta kanal i Norsholm kunde vara besöksmål. Tågstationen kunde utvecklas mer som nav för småorterna.

Redan håller man på med nästa steg i att utveckla sitt destinationsmål. På Lövsstad slott byggs en visningsbigård.

– Bigården byggs i samarbete med Lövsstad slott. Vi har fått en byutvecklingscheck på 15 000 kronor från Folkungaland och Lövsstad har bidragit med material.

– Jag vill hitta synergieffekter som bin och turism. Det behövs ett nätverk, en helhet som är attraktiv i sig själv. Varför inte ha ett matpaket med ”honungsmiddag”?

Visningsbigården

Göta kanal i Norsholm

”

Utan Leaderpengarna hade det aldrig blivit av.

Vi fick ett fantastiskt stöd från Folkungalands kontor.

Det var mycket jobb, men det var det värt!

Man måste vara medveten om att det kostar under tiden.

Pengarna får man när allt är klart.

Det är viktigt att gå projektskola 1 och 2.

Jag blev imponerad av Länsstyrelsen för att de faktiskt har koll på allt.

Som skattebetalare är det positivt.

LAG - Local action group

LINKÖPING

Ulf Gustafsson
Ordförande Näringsliv

Ulla Sundström
Ordinarie Näringsliv

Anders Kalm
Suppleant Näringsliv

Ann-Christine Lekberg
Ordinarie Ideell

Jenny Blandin
Suppleant Ideell

Jerry Broman
Ordinarie Offentlig

Kristina Edlund
Suppleant Offentlig

Foto: Oskar Lurén

VALBEREDNING

Malin Andersson
Sammankallande Mjölby

Sten Westberg
Ordinarie Motala

Boel Johnsson
Ordinarie Norrköping

LEKMANNAREVISOR

Per Andersson- ordinarie
Göran Sternö- suppleant

MJÖLBY

Kristin Henrysson
Ordinarie Näringsliv

Gustav Steen
Suppleant Näringsliv

Rolf Båvius
Vice ordförande Ideell

vakant
Suppleant Ideell

Rainer Fredriksson
Ordinarie Offentlig

Anders Steen
Suppleant Offentlig

Foto: Jan Asklund

MOTALA

Mats Andersson
Ordinarie Näringsliv

Ulf Paulsson
Suppleant Näringsliv

Ulla Johansson
Ordinarie Ideell

Inger Björkman Roth
Suppleant Ideell

Kjell-Arne Karlsson
Ordinarie Offentlig

Claes-Göran Österlund
Suppleant Offentlig

NORRKÖPING

Göran Sarring
Ordinarie Näringsliv

Caroline Löfgren-Öhrn
Suppleant Näringsliv

Åsa Wernmarker
Ordinarie Ideell

Leif Putte Ericsson
Suppleant Ideell

Gun-Inger Karlsson
Ordinarie Offentlig

Jan Owe-Larsson
Suppleant Offentlig

Kontakta Leaderkontoret

Verksamhetsledare:
Jeanette Unér
mobil 070 460 35 06
jeanette@leaderfolkungaland.se

Administration/kansli
Kerstin Gustafsson
mobil 070 091 6027
kerstin@leaderfolkungaland.se

Leader är en arbetsmetod som har funnits inom EU sedan 1991 och är en förkortning på franska som översatt till svenska betyder "samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi". I Sverige har metoden använts sedan 1995 inom vissa landsbygdsområden. Leadermetoden gör det möjligt för invånare och företag på landsbygden att arbeta med lokal landsbygdsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället. Syftet är att med stöd av lokal kunskap och lokalt engagemang uppnå målsättningarna för utveckling av landsbygden.

Om Leader Folkungaland

Leader Folkungaland hade från början sitt kontor i Mantorp fram till augusti 2012 då vi flyttade in till Vreta Kluster. Det var ett lyckokast. Sedan dess har vi utvecklat verksamheten ännu mer. Vi befinner oss nu omgivna av de gröna näringarna där kontaktnätet börjar redan i korridoren.

Leader
Folkungaland

Vreta Kluster, Järngården 13, 590 76 VRETA KLOSTER
www.leaderfolkungaland.se